

**Výchovný ústav, dětský domov se školou,
základní škola, střední škola a školní jídelna, Hostouň
Chodské náměstí 131**

Minimální preventivní program
školní rok
2023/2024

ZÁKLADNÍ ÚDAJE O ŠKOLE

Název a adresa školy, pro kterou platí tento MPP	Výchovný ústav, dětský domov se školou, základní škola, střední škola a školní jídelna Hostouň, Chodské náměstí 131
Ředitel	Ing. Radek Bošek, MBA
Telefon na ředitele	379 410 158
E-mail na ředitele	reditel@vudds-hostoun.cz

Jméno školního metodika prevence	Mgr. Martina Tauerová, DiS.
Telefon	379 410 154
E-mail	vedouci.dds@vudds-hostoun.cz

Jméno výchovného poradce	Mgr. Iveta Neumannová
Telefon	379 410 173
E-mail	zastupce@vudds-hostoun.cz

Jméno školního psychologa	PaedDr. Pavel Schleiss
Telefon	606 946 182
E-mail	1human1@seznam.cz

Kapacita zařízení:	112
Počet tříd ZŠ	7
Počet tříd SŠ	5
Počet pedagogických pracovníků	91

Minimální preventivní program vychází z **Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č.j. 21291/2010-28**, dále

- ze zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů,
- ze zákona č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek, ve znění pozdějších předpisů,
- ze 2005/379 Sb. Zákon o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami, ve znění pozdějších předpisů,
- z vyhlášky 72/2005 o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů,

dále se naše školské zařízení řídí

- Zákonem 2002/109 Sb. o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů a
- Vyhláškou 438/2006 Sb., kterou se upravují podrobnosti výkonu ústavní výchovy a ochranné výchovy ve školských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů.

CHARAKTERISTIKA ZAŘÍZENÍ

Výchovný ústav a dětský domov se školou je školské zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy. Zajišťujeme zde nezletilé osobě (případně zletilé nezaopatřené osobě dle § 2 zákona 109/2002 Sb. – dále jen „děti“) výchovnou péči v zájmu jejího zdravého vývoje.

V našem zařízení jsou děti, u kterých se většinou opakovaně vyskytlo rizikové chování, nebo již páchaly trestnou činností. Jedná se především o záškoláctví, užívání alkoholu a drog. Jsou zde však také děti, které spáchaly závažnou trestnou činnost. V zařízení mohou být i děti s uloženou ochrannou výchovou.

Základní úlohou pedagogických i ostatních pracovníků je plnění výchovných, vzdělávacích a sociálních cílů. Tyto jsou blíže specifikovány v ŠVP našeho školského zařízení.

Děti zde umístěné si nejprve musí osvojit režim zařízení, navštěvují zde pravidelně školu, učí se účastnit se programu zařízení, který vyplňuje jejich volný čas.

Zaměřujeme se na specifickou prevenci, především v oblasti vzdělávání a na prevenci nespécifickou v oblasti výchovy. Vzhledem ke složení dětí se samozřejmě zaměřujeme na prevenci selektivní a indikovanou. V mnohých případech už se nejedná v našem zařízení o primární, ale sekundární prevenci.

Na nespécifickou prevenci je kladen velký důraz v době, která se odehrává především v odpoledních hodinách a o víkendech na úseku výchovy v jednotlivých skupinách. Pomocí různých aktivit ukazujeme dětem jiné možnosti trávení času. Dále tyto aktivity vedou k vyzdvižení a posílení kladných stránek jedince, k celkovému rozvoji osobnosti. Klíčem k úspěchu je vytvoření pozitivního vztahu mezi pedagogickým pracovníkem a dítětem. Vztah musí být založen na vzájemném respektu a důvěře.

Snažíme co nejvíce eliminovat projevy rizikového a nežádoucího chování. Nabízíme dětem vhodné alternativy a jiné možnosti trávení času (sportovní, kulturní činnosti, zátěžové akce aj.). Děti zde mají daný jasně stanovený řád zařízení a režim dne. Všechny jejich činnosti jsou zde denně hodnoceny při večerních hodnotících skupinách.

Pokračujeme ve větší spolupráci obou útvarů – vzdělávání a výchovy. Dochází k lepšímu a častějšímu předávání informací, což vede k důslednější výchově dětí a k lepšímu řešení aktuálních problémů.

VNITŘNÍ ZDROJE

Charakteristika objektů

Naše zařízení disponuje více budovami a několika pracovišti. Děti navštěvující střední školu jsou umístěné v budově VÚ Hostouň, Chodské nám. 131, kde studují učební obory 65-51-E/01 Stravovací a ubytovací služby a 41-51-E/01 Zemědělské práce. Několik žáků střední školy je také ubytováno na pracovišti Medvědí Kámen č. 77, Rybník, které je zaměřeno na výchovně léčebnou činnost s drogově závislými dětmi a do školy pravidelně dojíždí.

Děti navštěvující základní školu jsou ubytované v budově DDŠ Hostouň, Osvobození 143, škola je také umístěná v areálu DDŠ. Při obou školách je školní jídelna.

Vzhledem ke každodenním přesunům dětí může samozřejmě častěji docházet k problémovému chování dětí, především k útěkům. Pedagogičtí pracovníci tedy musí klást vyšší důraz na dohled nad dětmi. Je to riziková část dne, mnohdy útěku nemůže pedagog zabránit.

Materiálně technické vybavení

Volnočasové a preventivní aktivity lze realizovat v základní a střední škole v učebnách a v počítačových učebnách, které jsou vybaveny zpětnými projektory s plátnem, dále na klubovnách jednotlivých skupin, v jídelnách zařízení. Na klubovnách mají děti k dispozici kuchyňku se základními spotřebiči. K dispozici jsou také tělocvična s posilovnou, keramická dílna, hřiště s umělým povrchem, sezónní kluziště, sportovně-rekreační areál „Vodárna“, rekreačně relaxační pracoviště Nové Domky a rekreační pracoviště v Peci pod Čerchovem. Disponujeme vybavením pro lyžařské sporty, bruslení, cyklistiku, míčové hry, vodáctví. K dispozici je také vozový park, který mohou využívat pracovníci pro aktivity mimo zařízení.

V rozpočtu zařízení je vyčleněna finanční částka pro různé druhy aktivit, od sportovních po kulturní a každý úsek tedy disponuje určitou finanční částkou.

Sociokulturní a národnostní charakteristika dětí

Naše děti jsou osoby se závažnými poruchami chování. Často jsou ze sociálně slabého prostředí, někteří rodiče se nacházejí v nápravných zařízeních. Pracujeme s

děti, které jsou problémové, nenavštěvovaly pravidelně školu, některé mají rozsáhlou neomluvenou absenci. Velice často jsou naše děti agresivní, verbálně i fyzicky, špatně se přizpůsobují jakémukoliv režimu. Jsou to uživatelé drog a jsou závislé již od útlého věku na cigaretách. Mají zkušenost s alkoholem i tvrdými drogami. Některé z nich mají psychické a psychiatrické poruchy a jsou medikovány. Mají narušeny vztahy s rodinou, neumí komunikovat s dospělými a špatně přijímají autoritu. Učíme je zde vhodnou formu komunikace s dospělými a s vrstevníky a dodržování určitých pravidel. Mnohdy dochází k útěkům nebo k nenávratům ze samostatných vycházek a z dovolenek. Spolupráce s jejich rodiči je často problémová. Jsou zde tedy děti, kterých se již týká sekundární, indikovaná a selektivní prevence.

Prostředí a rizika

Součástí našeho školského zařízení je ZŠ a SŠ. V některých třídách může být více ročníků, což klade zvýšené nároky nejen na přípravu pedagogů, ale také na děti.

Jak již bylo uvedeno, naše zařízení je tvořeno více budovami, proto zde existuje více rizikových míst. Nejvíce rizikový je přechod dětí mezi budovami, kde může docházet ke zvýšené útěkovosti. Dále samozřejmě WC, sprchy a klubovny na skupinách, dohled nad žáky během přestávek na chodbách ZŠ a SŠ. Větší riziko přináší také jakákoliv činnost, která probíhá mimo zařízení, zde mají děti větší možnost utéct nebo páchat jinou trestnou činnost (krádeže). Vždy však musí pedagogický pracovník vyhodnotit rizika dle momentální situace ve třídě nebo skupině a přizpůsobit tomu program a místo činnosti.

Vnitřní řád, školní řád, směrnice k zajištění BOZ dětí a žáků

Každé nově příchozí dítě je poučeno o chování a bezpečnosti v zařízení, je seznámeno s vnitřním řádem zařízení, školním řádem a směrnicí k zajištění BOZ dětí a žáků, dále s pravidly a systémem hodnocení. Systém hodnocení je propojen a děti jsou hodnoceny ve škole i ve výchově. Při porušení řádu je mu uděleno záporné opatření ve výchově. Seznámení s řádem stvrzuje svým podpisem a je mu toto zakládáno do jeho dokumentace. Seznámení se školním řádem rovněž stvrzuje svým podpisem a toto je založeno v třídní knize.

Rámcový vzdělávací program (RVP)

Minimální preventivní program je v souladu s RVP. Jednotlivá témata vycházející z metodického doporučení MŠMT jsou průběžně zařazována do výuky během celého školního roku. Každý pedagog si témata zařazuje do svých učebních plánů individuálně.

Mimo jiné probíhají ve škole projektové dny zaměřené vždy na specifickou i nespecifickou prevenci, týkající se rizikových projevů chování.

Dále bychom chtěli v průběhu roku zorganizovat lyžařský kurz pro žáky 7. tříd ZŠ a 1. ročníků SŠ, pobyty v rekreačně relaxačním pracovišti Nové Domky a kratší pobyty v rekreačním pracovišti v Peci pod Čechovem.

Tyto zážitkové akce přispívají ke zlepšení atmosféry v zařízení, učí děti sociálnímu chování v jiném prostředí a zároveň mohou přejímat vhodné identifikační vzory od dospělých. Děti se naučí mnoho dalších dovedností, rozvíjejí zde své schopnosti, také se učí chovat v zátěžových situacích.

Témata prevence specifické i nespecifické jsou zařazována do výchovných plánů při mimoškolní výchově.

Školní metodik prevence, preventivní tým, vedení

Školní metodik prevence vypracovává minimální preventivní program a na pedagogické radě seznamuje kolegy s úkoly pro školní rok, seznamuje pracovníky s legislativou a jejími změnami. Plnění zadaných témat a činností kontrolují vedoucí vychovatel a zástupce ředitele pro útvar vzdělávání a zakládají průběžně zprávy o jejich plnění. Dále metodik využívá systém EVIX, kde je zaznamenána veškerá činnost dětí a také jejich rizikové chování. ŠMP spolupracuje s výchovným poradcem. Dále se děti věnují speciální pedagogové (etopedi) nebo psycholog, kteří s problémovými dětmi vedou pohovory.

Vnitřní informační zdroje

K dispozici pedagogickým pracovníkům je odborná literatura, která je přístupná v knihovně u ředitele zařízení. Dále jsou k dispozici webové stránky zařízení, zde jsou umístěny důležité dokumenty. Školní metodik prevence sděluje aktuální informace na

pedagogických radách všem pedagogickým pracovníkům. Informace o dětech jsou také u sociálních pracovníků ve spisech chlapců a v systému EVIX.

Schránku důvěry naše zařízení nemá, chlapci využívají možnost se svěřit s problémem psychologovi nebo jakémukoliv pedagogickému pracovníkovi. Také mají možnost sdělit své názory, podněty a stížnosti řediteli zařízení při pravidelných setkáních. Každý týden probíhá tzv. týdenní hodnocení, kde jsou děti seznámeni se svým chováním ve škole i na skupině. V našem zařízení se mohou vyskytnout výchovné problémy kdykoliv, proto je nutné na ně okamžitě reagovat a řešit je neodkladně. Dochází k předání informace o problému s dítětem všem vedoucím pracovníkům a ti potom informace předávají dále.

Vnější zdroje

OSPOD – Orgán sociálně – právní ochrany dětí

Kurátoři pro děti a mládež (dle místa bydliště dítěte)

Kontakty jsou v programu EVIX nebo u sociálních pracovníků, které s nimi pravidelně komunikují.

Pedagogicko – psychologická poradna Domažlice

Pivovarská 323, Domažlice

email: poradnadomazlice@pepor-plzen.cz

telefon: 379 724 276

Speciálně – pedagogické centrum Horšovský Týn

Nádražní 89, Horšovský Týn

email: ledvinova.jarmila@centrum.cz

telefon: 379 422 048

Policie ČR – KŘP Plzeňského kraje

Územní odbor Domažlice, oddělení tisku a prevence

Kosmonautů 165, Domažlice

email: krpp.tisk.domazlice@pcr.cz

telefon: 974 331 218

Probační a mediační služba

Paroubkova 228, Domažlice

email: slibrova@pms.justice.cz

telefon: 733 788 938

MUDr. Vladimíra Bečvářová

Ambulance dětské a dorostové psychiatrie

Masarykovo náměstí 82, Rokycany

email: vladimirabecvarova@seznam.cz

telefon: 739 677 689

Okresní státní zastupitelství Domažlice

Komenského 8, Domažlice

email: podatelna@osz.dom.justice.cz

telefon: 377 867 951

Odkazy na webové stránky organizací zabývajících se prevencí a problematikou rizikového chování

www.msmt.cz

www.adiktologie.cz

www.drogy-info.cz

www.prevcentrum.cz

www.zachrannykruh.cz

MONITORING

Minimální preventivní program vychází z potřeb zařízení. Metodik prevence shromažďuje a vyhodnocuje záznamy týkající se rizikových projevů chování (RPCH). V našem zařízení se nejvíce v loňském roce řešila problematika útěků a drog. Z analýzy loňského stavu vychází cíle pro další školní rok.

Porušení řádu zařízení 2022/2023

Druh porušení	Počet případů
pozitivně testování /THC,MET, alkohol/	36
útěk	94
fyzická agrese	5
verbální agrese	50
nevrácení se	46
kouření THC v zařízení	0
kouření v zařízení	10
donáška drog do zařízení	1
krádež	10
poškození majetku	20
šikana	3
sex. nevhodné chování	3
agresivita vůči vychovateli	5
Jiné	25

EVALUACE

V této části bude vyhodnoceno plnění loňských cílů MPP a realizované aktivity týkající se specifické prevence, dále četnost výskytu rizikového chování. Na základě zhodnocení stanovíme cíle na tento školní rok a budou navrženy aktivity pro pedagogické pracovníky a žáky.

PROBRANÁ TÉMATA PREVENCE VE ŠKOLNÍM ROCE 2022/2023

Základní škola, střední škola

	Třída	Předmět	Termín
Agresivita a šikana, násilné jevy	6.-9.	Ov	březen
Delikvence a kriminalita	6.-9.	Ov	listopad
Sexuální výchova, prostituce, sexuálně přenosné nemoci - AIDS, žloutenka	6.-9. F1, K1	Přv,Ov, Zv	listopad březen březen
Drogy, toxikomanie, abúzus léků	5.-9. F1,2 K1,2	Ov, Zv	září duben
Bezpečný internet, ochrana informací, práce s formuláři, kyberšikana	6-9. F1, K1	IVT	listopad květen
Gamblerství, závislosti na mobilních komunikačních prostředcích, na PC a TV	6.-9. F1 K1	IVT	říjen
Xenofobie, rasismus, intolerance, extremismus	6.-9.	Ov	říjen
Zdravý životní styl	6.-9. F1 K1	Zv Ov	březen září
Záškoláctví, povinnosti a práva dítěte	6.-9.	Ov	září
Vandalismus, soukromé vlastnictví	6.-9.	Ov	leden
Komerční sexuální zneužívání, ohrožování mravní výchovy mládeže	8.-9.	Zv	únor
Morálka, práva a povinnosti, osobní bezpečí	6.-9.	Ov	prosin. září
Rodina – bezpečné místo, základy komunikace v rodině	6.-9. F2 K2	Ov	leden prosin.
Komunikace v mezilidských vztazích - snášenlivost, tolerance, přizpůsobivost, city, vztahy	6.-9. F2 K2	Ov	březen říjen
Hygiena - základní návyky, režim dne	6.-9 F2 K2	Ov, Zv	květen červen listopad
Práce, volný čas a jeho organizace	6.-9. F2 K2	Ov	duben
Právní vědomí, šikana	8.-9. F1 K1	Ov	březen květen listopad

Chování v ohrožení - povodeň, požár, nehoda, první pomoc aj.	5, 8. 9. F1 K1	Vl, Ov	červen
Rizikové chování v dopravě	5, 6.- 9.	Vl, Ov	červen
IVT = informatika a výpočetní technika, Ov = občanská výchova, Zv = zdravotní výchova, Vl = vlastivěda, Přv = přírodověda			

PROBRANÁ TÉMATA PREVENCE VE ŠKOLNÍM ROCE 2022/2023

Mimoškolní výchova – VÚ, DDŠ

1. Agresivita a šikana, násilné jevy
2. Delikvence a kriminalita
3. Sexuální výchova, prostituce, sexuálně přenosné nemoci - AIDS, žloutenka
4. Alkoholismus
5. Drogy, toxikomanie, abúzus léků
6. Nikotinismus, kouření
7. Bezpečný internet, ochrana informací, práce s formuláři, kyberšikana
8. Gamblerství, závislosti na mobilních komunikačních prostředcích, na PC a TV
9. Xenofobie, rasismus, intolerance, extremismus
10. Zdravý životní styl
11. Záškoláctví, povinnosti a práva dítěte
12. Vandalismus, soukromé vlastnictví
13. Týrání a zneužívání dětí, domácí násilí
14. Komerční sexuální zneužívání, ohrožování mravní výchovy mládeže
15. Morálka, práva a povinnosti, osobní bezpečí
16. Rodina – bezpečné místo, základy komunikace v rodině
17. Komunikace v mezilidských vztazích - snášenlivost, tolerance, přizpůsobivost, city, vztahy
18. Hygiena - základní návyky, režim dne
19. Práce, volný čas a jeho organizace
20. Právní vědomí, Šikana
21. Chování v ohrožení - povodeň, požár, nehoda, první pomoc aj.

CÍLE pro školní rok 2023/2024

Cílová skupina - účastníci programu

- děti a nezaopatřené nezletilé osoby - chlapci a děvčata: 6 - 18 let (případně starší na základě prodloužené ústavní výchovy nebo dobrovolného pobytu v zařízení)
- pedagogové, vychovatelé, asistenti vychovatele, sociální pracovníce, zdravotnice, ostatní nepedagogičtí pracovníci

Dlouhodobé cíle

Tyto cíle jsou součástí školního vzdělávacího plánu.

- reedukace a resocializace dětí. Ta probíhá pomocí získávání dovedností komunikačních, sebeobslužných, pracovních
- získávat dovednost sebeovládání
- upevnit u dětí schopnost řešit, případně nalézt pomoc pro řešení problémů
- seznámit děti s negativními účinky a důsledky užívání návykových látek
- naučit děti být otevřený a pozitivně nastavený k sociálním vztahům, upevňovat u nich pozitivní vztahy
- aktivně přijímat zdravý životní styl
- ukázat při pobytech v přírodě, jak lze zvládat zátěžové situace, jak spolu komunikovat a spolupracovat

Dalším cílem je dokončení studia SŠ.

Krátkodobé cíle

- zařazení projektových dnů do výuky
- zařazení a zpracování všech témat RPOCH do plánů výuky a výchovy /viz tabulka/
- pořádání několikadenních zátěžových výjezdů
- zvýšit informovanost pedagogických pracovníků v oblasti řešení šikany-seznámit je s metodickým doporučením. Zajistit vzdělávání pracovníků týkající se řešení šikany

- pokračovat ve zlepšování komunikace a spolupráce mezi úseky výchovy a vzdělávání - lepší informovanost, spolupráce při řešení výchovných problémů, propojenost, včasné zápisy do systému Evix, odevzdávání dokumentace k rizikovému chování metodikovi prevence
- pokusit se snížit útěkovost - vyhodnocení rizik, větší motivace, zapojení do programu skupiny, větší nabídka aktivit, spolupráce s OSPOD
- úsek mimoškolního vzdělávání bude častěji testovat jedince na přítomnost drog a také bude provádět testy na alkohol, zprávy o testování / i negativní / odevzdá ŠMP
- vzdělávání pedagogů v oblasti prevence / dle nabídky a možností /
- prevence bude na všech úsecích realizována pokud možno různými formami, nejen prostým výkladem, ale interaktivně nebo bude přizván odborník z oboru popř. využijeme nabídky organizací
- seznámení a proškolení nových pedagogických pracovníků s postupy při řešení šikany, nálezů návykových látek a jiných druhů problémového chování.
- všechna probraná témata specifické prevence a všechny akce týkající se nespecifické prevence musí být zapsány v programu Evix a také v třídních knihách. Na poradě znovu poučit všechny pedagogické pracovníky.
- více zapojit děti při zpracování témat RPCH
- zorganizovat více akcí specifické prevence - besedy, přednášky /např. PČR /
- dále pokračovat v aktivitách vedoucích k osvojování různých, především ale pracovních dovedností.

Metody a formy

- Individuální práce s dítětem, individuální pohovor - vychází z aktuální situace ve skupině
- Práce se skupinou - stěžejní práce v zařízení.
- Bloky primární prevence
- Interaktivní výuka
- Pobytové akce, i krátkodobé vhodně motivované pro vybrané děti
- Besedy - s PČR, hasiči, dle aktuální nabídky a finančních možností
- Situační intervence

- Vzdělávací seminář pro pedagogy

Všechny formy a metody vedou k efektivnějšímu plnění cílů, ke zlepšování klimatu ve skupině a k získávání důvěry dětí k pedagogickým pracovníkům. Na základě znalostí dětí a zlepšování jejich chování předcházíme rizikovým projevům chování. Různými činnostmi a přístupy posilujeme u dětí prosociální chování, posilujeme získané kladné sociální normy a plníme tak základní úkol zařízení, což je resocializace jedince.

Plán témat MPP výchovy bude kmenového vychovatele skupiny a jeho plnění bude kontrolováno 1 x měsíčně a vedoucím vychovatelem a školním metodikem prevence.

Témata MPP v plánu vzdělávání vychází z příslušných ŠVP. Jejich plnění bude 1 x měsíčně kontrolovat zástupce ředitele pro školu a školní metodik prevence.

Témata MPP zařazená do plánu vzdělávání (ZŠ a SŠ)

pro školní rok 2023/2024

	Třída	Předmět	Termín
Agresivita a šikana, násilné jevy	6.-9.	Ov	březen
Delikvence a kriminalita	6.-9.	Ov	listopad
Sexuální výchova, prostituce, sexuálně přenosné nemoci - AIDS, žloutenka	6.-9. F1, K1	Přv,Ov, Zv	listopad březen březen
Drogy, toxikomanie, abúzus léků	5.-9. F1,2 K1,2	Ov, Zv	září duben
Bezpečný internet, ochrana informací, práce s formuláři, kyberšikana	6-9. F1, K1	IVT	listopad květen
Gamblerství, závislosti na mobilních komunikačních prostředcích, na PC a TV	6.-9. F1 K1	IVT	říjen
Xenofobie, rasismus, intolerance, extremismus	6.-9.	Ov	říjen
Zdravý životní styl	6.-9. F1 K1	Zv Ov	březen září
Záškoláctví, povinnosti a práva dítěte	6.-9.	Ov	září
Vandalismus, soukromé vlastnictví	6.-9.	Ov	leden
Komerční sexuální zneužívání, ohrožování mravní výchovy mládeže	8.-9.	Zv	únor
Morálka, práva a povinnosti, osobní bezpečí	6.-9.	Ov	prosin. září
Rodina – bezpečné místo, základy komunikace v rodině	6.-9. F2 K2	Ov	leden prosin.
Komunikace v mezilidských vztazích - snášlivost, tolerance, přizpůsobivost, city, vztahy	6.-9. F2 K2	Ov	březen říjen
Hygiena - základní návyky, režim dne	6.-9. F2 K2	Ov, Zv	květen červen listopad
Práce, volný čas a jeho organizace	6.-9. F2 K2	Ov	duben
Právní vědomí, šikana	8.-9. F1 K1	Ov	březen květen listopad
Chování v ohrožení - povodeň, požár, nehoda, první pomoc aj.	5, 8. 9. F1 K1	VI, Ov	červen
Rizikové chování v dopravě	5, 6.-9.	VI, Ov	červen

Témata MPP zařazená do plánu výchovy (VÚ a DDŠ)
pro školní rok 2023/2024

TÉMA	
Září	Splnil (vychovatel, datum, podpis)
1. Agresivita a šikana, násilné jevy	
2. Delikvence a kriminalita	
3. Sexuální výchova, prostituce, sexuálně přenosné nemoci - AIDS, žloutenka	
Říjen	
4. Alkoholismus	
5. Drogy, toxikomanie, abúzus léků	
Listopad	
6. Nikotinismus, kouření	
7. Bezpečný internet, ochrana informací, práce s formuláři, kyberšikana	
8. Gamblerství, závislosti na mobilních komunikačních prostředcích, na PC a TV	
Prosinec	
9. Xenofobie, rasismus, intolerance, extremismus	
10. Zdravý životní styl	
Leden	
11. Záškoláctví, povinnosti a práva dítěte	

12. Vandalismus, soukromé vlastnictví	
Únor	
13. Týrání a zneužívání dětí, domácí násilí	
14. Komerční sexuální zneužívání, ohrožování mravní výchovy mládeže	
Březen	
15. Morálka, práva a povinnosti, osobní bezpečí	
16. Rodina – bezpečné místo, základy komunikace v rodině	
Duben	
17. Komunikace v mezilidských vztazích - snášlivost, tolerance, přizpůsobivost, city, vztahy	
18. Hygiena - základní návyky, režim dne	
Květen	
19. Práce, volný čas a jeho organizace	
20. Právní vědomí, Šikana	
Červen	
21. Chování v ohrožení - povodeň, požár, nehoda, první pomoc aj.	
22. Rizikové chování v dopravě	

Přílohy MPP

Příloha 1

- Metodický pokyn Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k řešení šikanování ve školách a školských zařízeních

Příloha 2

- Přímé a nepřímé varovné signály šikanování

Příloha 3

- Zkrácený popis stadií šikanování (Kolář, 2011)

Příloha 4

- Návykové látky

Příloha 5

- Dotazník MŠMT ČR

Minimální preventivní program pro školní rok 2023/2024 byl projednán a schválen pedagogickou radou dne 28.8.2023 pod č.j. 76/2023.

V Hostouni dne 28.8.2023.

Ing. Radek Bošek, MBA
ředitel VÚ, DDŠ, ZŠ, SŠ a ŠJ Hostouň

Příloha 1

Metodický pokyn Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k řešení šikanování ve školách a školských zařízeních
Č.j. MSMT- 22294/2013-1

Úvodem

(1) Šikanování je mimořádně nebezpečná forma násilí (agrese), která ohrožuje naplňování zásad a cílů vzdělávání ve škole a školském zařízení (dále jen „škola“). V místech jejího výskytu dochází ke ztrátě pocitu bezpečí žáků, který je nezbytný pro harmonický rozvoj osobnosti a efektivní výuku. Na rozdíl od jiných druhů násilí, se kterými se setkáváme ve školním prostředí, je šikana zvlášť zákeřná, protože často zůstává dlouho skrytá. Tak i při relativně malé intenzitě šikany může u jejích obětí docházet k závažným psychickým traumatům s dlouhodobými následky a k postupné deformaci vztahů v kolektivu. Vzhledem k tomu, že šikana se v zárodečných stádiích více či méně vyskytuje téměř v každé škole, je potřeba věnovat tomuto jevu zvláštní pozornost. Důraz je třeba klást na budování otevřených, kamarádských a bezpečných vztahů mezi žáky ve třídě a samozřejmě i mezi všemi členy společenství školy. Je důležité, aby pedagogové uměli rozpoznat a řešit počáteční stadia šikanování. V případě rozvinutí pokročilé šikany je nutná spolupráce školy s odborníky ze specializovaných zařízení (podrobněji viz kapitulu II., čl. 7.4.). Zajištění ochrany dětí před šikanou vyžaduje další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti problematiky šikanování, neboť běžné pedagogické postupy selhávají.

(2) Cílem předkládaného metodického pokynu je poskytnout pedagogickým pracovníkům základní informace především k samotnému řešení tohoto vysoce rizikového chování. Text metodického pokynu je provázán s Metodickým doporučením k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, čj. 21291/2010-28 ve znění pozdějších úprav (dále jen „metodické doporučení“), ve kterém lze nalézt komentáře k metodickým postupům a užitečná metodická vodítka pro diagnostiku a nápravu v podobě tabulek.

(3) Metodický pokyn je určen pro právnické osoby vykonávající činnost škol zřízených Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. Podpůrně je doporučován k využití i ostatním školám zapsaným do školského rejstříku a poskytovatelům služeb souvisejících se vzděláváním a výchovou.

I.

Vymezení fenoménu školního šikanování, povinnost školy chránit děti před šikanou a východisko pro účinné řešení šikany.

Čl. 1

Vnější charakteristika šikanování

(1) Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrozit nebo zastrašovat žáka, případně skupinu žáků. Spočívá v cílených a opakovaných fyzických a psychických útocích jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit. Zahrnuje jak fyzické útoky např. v podobě bití, vydírání, loupeží, poškozování věcí, tak i útoky slovní v podobě nadávek, pomluv, vyhrožování či ponižování. Šikana se projevuje

i v nepřímé podobě jako demonstrativní přehlížení a ignorování žáka či žáků třídní nebo jinou skupinou spolužáků. Rovněž se může realizovat prostřednictvím elektronické komunikace, jedná se o tzv. kyberšikanu.

(2) Kyberšikanu je jednou z forem psychické šikany. Je to zneužití ICT (informačních a komunikačních technologií), zejména pak mobilních telefonů a internetu, k takovým činnostem, které mají někoho záměrně ohrozit, ublížit mu. Podobně jako u šikany tváří v tvář se jedná o úmyslné chování, kdy je oběť napadána útočníkem nebo útočníky. Povaha a provedení útoku pak určuje její závažnost (podrobněji viz metodické doporučení).

(3) Důležité znaky šikanování: záměrnost, cílenost, opakování (není podmínkou), nepoměr sil, bezmocnost oběti, nepříjemnost útoku, samoučelnost agrese.

(4) Za šikanování se nepovažuje šikádlení a agrese, která nemá znaky šikanování (opakování, záměrnost atd.). Například, když se tzv. „poperou“ dva přibližně stejně silní žáci kvůli dívce, která se jim oběma líbí, nejde o šikanování, protože tu chybí nepoměr sil, kdy oběť se neumí nebo z různých příčin nemůže bránit (podrobněji viz metodické doporučení).

(5)

a) Kyberšikanou není oprávněná kritika na internetu bez zlého úmyslu, bez nadávek a ponižování. Termínem kyberšikanu neoznačujeme rovněž vzájemné internetové psychické násilí a ani věcný konflikt (i opakovaný) mezi rovnocennými partnery.

b) Od kyberšikany je potřeba odlišovat příbuzné fenomény, které jsou často s kyberšikanou provázány nebo se s ní částečně překrývají, nicméně samy o sobě označují jiný typ násilného chování. Patří mezi ně například happy slapping, sexting, hoax, spam, cyberstalking, flaming, phishing (podrobněji viz metodické doporučení, příloha č. 7 - Kyberšikanu).

Čl. 2

Projevy šikanování

(1) Šikanování má ve svých projevech velice různou podobu. Mezi základní formy šikany podle typu agrese – typu nebo prostředku týrání patří:

- fyzická agrese, přímá a nepřímá (patří sem i krádeže a ničení majetku oběti);
- verbální šikana, přímá a nepřímá – psychická šikana (součástí je i kyberšikana, děje se pomocí informačních a komunikačních technologií);
- smíšená šikana, kombinace psychické a fyzické šikany (násilné a manipulativní příkazy apod.).

(2) Podstatnou vlastností šikany je skrytost. Ta je dána tím, že často odhalení zejména pokročilé šikany brání z rozličných důvodů a pohnutek všichni účastníci vyšetřování včetně oběti. Z tohoto důvodu je důležité umět rozpoznat přímé a nepřímé signály šikany (viz PŘÍLOHA 1).

(3) Při vlastní diagnostice šikany je třeba zkoumat tento fenomén ze tří praktických pohledů - jako nemocné chování, závislost a poruchu vztahů ve skupině (podrobné informace viz metodické doporučení).

Čl. 3

Odpovědnost školy chránit děti před šikanou

(1) Škola má jednoznačnou odpovědnost za děti a žáky. V souladu s ustanovením § 29 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, jsou školy a školská zařízení povinny zajišťovat bezpečnost a ochranu zdraví dětí, žáků a studentů v průběhu všech vzdělávacích a souvisejících aktivit a současně vytvářet podmínky pro jejich zdravý vývoj a pro předcházení vzniku rizikového chování (sociálně patologických jevů). Z tohoto důvodu pedagogický pracovník šikanování mezi žáky předchází, jeho projevy neprodleně řeší a každé jeho oběti poskytne okamžitou pomoc.

(2) Škola má ohlašovací povinnost při výskytu šikany v následujících případech:

- dojde-li v souvislosti se šikanou k jednání, které by mohlo naplňovat znaky přestupku nebo trestného činu, obrací se škola na Policii ČR. Trestní oznámení je možné podat také na státní zastupitelství;
- dojde-li k šikaně v průběhu vyučování, s ním souvisejících činností anebo poskytování školských služeb, má škola povinnost tuto skutečnost oznámit zákonnému zástupci jak žáka, který byl útočníkem, tak žáka, který byl obětí. Tato povinnost vyplývá ze školského zákona (§ 21 odst. 2 školského zákona, dle něhož mají zákonní zástupci dětí a nezletilých žáků právo mj. na informace o průběhu a výsledcích vzdělávání dítěte či žáka a právo vyjadřovat se ke všem rozhodnutím týkajícím se podstatných záležitostí jejich vzdělávání). Skutečnost, že dítě někoho šikanovalo nebo bylo šikanováno, lze chápat jako významnou skutečnost, která v průběhu vzdělávání nastala;
- škola ohlašuje orgánu sociálně právní ochrany dětí takové skutečnosti, které nasvědčují tomu, že dítě je v ohrožení buď proto, že ho ohrožuje někdo jiný nebo proto, že se ohrožuje svým chováním samo (viz § 6, 7 a 10 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů);
- v případě šikany se jedná o všechny případy, které škola oznámila policejnímu orgánu nebo státnímu zástupci a dále případy, které výše uvedeným nebyly oznámeny i přesto, že se stalo něco závažného, protože nebyl zákonný důvod.

(3) Z hlediska zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „TZ“), může šikanování žáků naplňovat skutkovou podstatu trestných činů či provinění (dále jen „trestných činů“). Proviněním se rozumí trestný čin spáchaný mladistvým - § 6 zákona č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže):

vydírání § 175 TZ, omezování osobní svobody § 171 TZ, zbavení osobní svobody § 170 TZ, útisku § 177 TZ, těžkého ublížení na zdraví podle § 145, ublížení na zdraví § 146 TZ, § 146a TZ, vraždy § 140 TZ, loupeže § 173 TZ, krádeže § 205 TZ, násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci § 352 TZ, poškození cizí věci § 228 TZ, znásilnění § 185 TZ, kuplířství § 189 TZ, pohlavního zneužití § 187 TZ, apod. + nebezpečné vyhrožování § 353 TZ, nebezpečné pronásledování § 354 TZ, mučení a jiného nelidského a krutého zacházení § 149 TZ.

(4) Trestné činy ve vztahu ke kyberšikaně

Kyberšikana obdobně jako školní šikana sice není sama o sobě trestným činem ani přestupkem, ale její projevy mohou naplňovat skutkovou podstatu např. těchto trestných činů:

- nebezpečné pronásledování (stalking, § 354 TZ) – např. dlouhodobě opakované pokusy kontaktovat všemi dostupnými prostředky oběť, která proto pociťuje důvodné obavy o život nebo zdraví své či svých blízkých;
- účast na sebevraždě (§ 144 TZ) – např. zaslání SMS oběti s úmyslem vyvolat u ní rozhodnutí k sebevraždě;
- porušení tajemství dopravovaných zpráv (§ 182 TZ) – např. „odposlech“ odesílaného e-mailu;
- porušení tajemství listin a jiných dokumentů uchovávaných v soukromí (§ 183 TZ), např. zveřejnění fotografií z telefonu oběti;
- pomluva (§ 184 TZ) – např. vytvoření webových stránek zesměšňujících oběť.

(5) Pedagogický pracovník, kterému bude znám případ šikanování a nepřijme v tomto ohledu žádné opatření, se vystavuje riziku trestního postihu pro neoznámení, případně nepřekažení trestného činu (§ 367 TZ). V úvahu přicházejí i další trestné činy jako např. nadřizování (§ 366 TZ) či schvalování trestného činu (§365 TZ), v krajním případě i podněcování (§ 364 TZ).

II.

Školní program proti šikanování

Čl. 4

Východisko

(1) Školní program proti šikanování je nejúčinnějším způsobem, jak ochránit děti před šikanou. Zahrnuje v sobě metody řešení a další opatření zaměřená přímo na nápravu šikanování. Předpokladem jeho fungování je dobrá všeobecná prevence rizikového chování ve škole.

(2) Každá škola vytváří vlastní školní program proti šikanování.

(3) Školní program proti šikanování je klíčovou součástí Minimálního preventivního programu (dále též „MPP“).

(4) Bezpečnost žáků vyžaduje vždy splnění minimálních požadavků na řešení šikany (viz následující článek 5).

Čl. 5

Minimální požadavky na školu pro řešení šikany

Aby škola mohla účinně a bezpečně zastavit již existující šikanování, měla by plnit tyto požadavky:

- ředitel školy je orientován v metodice, organizaci a právní problematice šikanování. Je to základní předpoklad, aby mohl vytvořit příznivé podmínky pro vyškoleného odborníka na řešení šikany a inicioval rozvíjení školního programu proti šikanování;
- škola má vyškoleného alespoň jednoho odborníka pro koordinaci a následně i pro řešení šikany (zpravidla školní metodik prevence, dle vyhlášky č.72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění vyhlášky č. 116/2011 Sb.). Pracovník pověřený řešením umí kvalifikovaně odhadnout stadium a formu šikany a rozhodnout, zda řešení zvládne škola sama nebo zda si povolá odborníka. (příloha vyhlášky č. 72/2005 Sb. stanovuje kompetence školních poradenských pracovníků, tj. školního metodika prevence, výchovného poradce, příp. školního psychologa nebo školního speciálního pedagoga a také kompetence školských poradenských zařízení – pedagogicko-psychologické poradny (dále jen „PPP“), střediska výchovné péče (dále jen „SVP“) aj.);
- škola spolupracuje s PPP, SVP a dalšími organizacemi a institucemi při řešení pokročilých a neobvyklých šikan, které sama nezvládne;
- škola aktivně spolupracuje s rodiči na ochraně dětí a žáků před šikanou. Vhodný způsob je seznámení rodičů s nekompromisním bojem školy proti šikanování, například na webových stránkách, v informativním letáku o škole a na třídních schůzkách (viz PŘÍLOHA 3);
- škola má ve školním řádu:
 - zakomponován kategorický zákaz chování mající charakter šikanování a opatření, která se váží k tomuto závažnému porušení školního řádu (podrobněji viz PŘÍLOHA 4);
 - zpracovaná pravidla používání informačních a komunikačních technologií, internetu a mobilních telefonů (během vyučování, o přestávkách, v prostoru školy). Součástí tohoto textu je i stanovení kázeňských opatření při nedodržování těchto pravidel (viz PŘÍLOHA 4).
- ředitel školy zajistí v souladu s pracovním řádem dohled pedagogických pracovníků nad žáky ve škole před vyučováním a o přestávkách, na vytipovaných rizikových místech v prostorách školy;
- škola má zpracovaný plán dalšího vzdělávání pedagogů, zejména pracovníka pověřeného řešením šikany (zpravidla školního metodika prevence) a třídních učitelů v prevenci šikanování.

Čl. 6

Školní program proti šikanování

(1) Vytváření školního programu proti šikanování je dlouhodobý a trvalý proces. Určují ho dva znaky – celoškolní rozměr a zaměření na specifickou prevenci.

(a) Aby škola děti účinně chránila před šikanováním, zapojí všechny pedagogické pracovníky.

(b) Zaměření na specifickou prevenci vypovídá, že se program věnuje výhradně řešení šikany, a to prostřednictvím specifické primární prevence a prevence sekundární.

(c) Obecná struktura 13 komponent ve školním programu proti šikanování má univerzální charakter a lze ji použít jako jednotící princip i pro ostatní rizikové chování, a tak vytvořit integrovaný, ucelený MPP.

(2) Školní program proti šikanování má 13 komponent (hlavních součástí):

1. zmapování situace – analýza a evaluace (před a po zavedení programu a také v jeho průběhu);
2. motivování pedagogů pro změnu;
3. společné vzdělávání a supervize všech pedagogů;
4. užší realizační tým (zástupce vedení - nejlépe ředitel, zástupci třídních učitelů z 1. a 2. stupně, zástupce družiny, školní metodik prevence, výchovný poradce, školní psycholog atd.);
5. společný postup při řešení šikanování (šest skupin základních scénářů);
6. primární prevence v třídních hodinách;
7. primární prevence ve výuce;
8. primární prevence ve školních i mimoškolních programech mimo vyučování;
9. ochranný režim (demokraticky vytvořený smysluplný školní řád, účinné dohledy učitelů);
10. spolupráce s rodiči (vhodný způsob seznámení s nekompromisním bojem školy proti šikaně, například na webových stránkách, pomocí informativního dopisu a při třídních schůzkách);
11. školní poradenské služby;
12. spolupráce se specializovanými zařízeními;
13. vztahy se školami v okolí (domluva ředitelů na spolupráci při řešení šikany, kdy se jí účastní žáci z různých škol).

Podrobnější popis jednotlivých komponent naleznete v odborné literatuře: Kolář M. (2011). Nová cesta k léčbě šikany. Praha: Portál.

Čl. 7

Specifikace některých součástí programu proti šikanování

7.1

Společný postup řešení při výskytu šikany ve škole

(Jde o komponentu programu č. 5, podrobněji viz metodické doporučení.)

Proškolený pracovník, většinou školní metodik prevence, na podkladě kvalifikovaného odhadu stadia a formy šikanování rozhodne, zda řešení zvládne škola sama, nebo si povolá odborníka specialistu (viz tabulka níže). V případě,

že jde o počáteční a obvyklou šikanu, kterou zvládne škola sama, odborník postupuje podle scénáře určeného pro tento typ šikanování. Pokročilá a komplikovaná šikany škola řeší ve spolupráci s odborníky z venku, zejména z PPP, SVP.

Do komplikované šikany zařadíme především neobvyklé formy šikany. Dále sem zahrneme základní formy šikany, se kterými nemáme zkušenosti. Patří do nich šikany krajně ohrožující bezpečí pedagoga a život oběti, dále šikany se změnou v základním schématu. Prakticky jde zejména o nějakou zvláštnost u přímých a nepřímých účastníků šikany. Patří sem rovněž šikany s rozvinutým zakrývajícím systémem. Vážnou komplikací je intenzivnější závislostní vztah mezi oběťmi a agresory a vážnější dopady šikany na oběť - například známky úzkostné poruchy.

Zdůrazňujeme, že šikanování je komplikovaný a paradoxní fenomén a běžné pedagogické postupy naprosto selhávají. Rovněž obecné a hotové kuchařky v podobě receptů nefungují, spíše ublíží, než pomohou.

Tabulka: Klasifikace scénářů pomoci podle cíle léčby, stadia a formy šikanování (Kolář, 2011)

(1) Situace, které zvládne škola sama

(a) první pomoc pro obvyčejnou počáteční šikanu;

(b) celková léčba pro řešení prvních dvou stadií šikanování, RTP – Rámcový třídní program.

(2) Scénáře, kdy potřebuje škola pomoc zvenku

(c) první pomoc pro komplikovanou počáteční šikanu;

(d) první pomoc (krizové scénáře) pro obvyčejnou pokročilou šikanu;

(e) první pomoc (krizové scénáře) pro komplikovanou pokročilou šikanu, patří sem např. výbuch skupinového násilí, tzv. školní lynčování;

(f) celková léčba pro třetí stadium šikanování s běžnou i komplikovanou formou.

Čl. 7.2

Dva scénáře pro každou školu

(podrobněji viz metodické doporučení)

Pro školu jsou určeny následující dva scénáře. První je určen pro řešení počáteční obvyčejné šikany. Důvodem je fakt, že těchto obvyčejných počátečních šikan je nejvíce a tvoří obrovské podhoubí pro rozbušení pokročilých a neobvyklých šikan. Druhý scénář je určený k řešení výbuchu skupinového násilí, tzv. školního lynčování. V tomto případě nelze čekat na odborníka-specialistu, protože je oběť ohrožena bezprostředně na zdraví a později je většinou nemožné případ vyšetřit. Škola proto nejprve zakročí sama, vyřeší akutní problém a později jej řeší za pomoci odborníka.

(1) Scénář pro obvyčejnou počáteční šikanu (Kolář, 2011)

1. odhad závažnosti onemocnění skupiny a stanovení formy šikany;
2. rozhovor s informátory a oběťmi;
3. nalezení vhodných svědků;
4. individuální rozhovory se svědky (nepřípustné je společné vyšetřování agresorů a svědků, hrubou chybou je konfrontace oběti s agresory);
5. ochrana oběti;
6. předběžná diagnóza a volba ze dvou typů rozhovoru:
 - a. rozhovor s oběťmi a rozhovor s agresory (směřování k metodě usmíření);
 - b. rozhovor s agresory (směřování k metodě vnějšího nátlaku);
7. realizace vhodné metody:
 - a. metoda usmíření;
 - b. metoda vnějšího nátlaku (výchovný pohovor nebo výchovná komise s agresorem a jeho rodiči);
8. třídní hodina:
 - a. efekt metody usmíření;
 - b. oznámení potrestání agresorů;
9. rozhovor s rodiči oběti;
10. třídní schůzka;
11. práce s celou třídou.

(Komentář k jednotlivým krokům viz metodické doporučení nebo kniha Nová cesta k léčbě šikany - Kolář M. (2011). Nová cesta k léčbě šikany. Praha: Portál.)

(2) Základní krizový scénář pro výbuch pokročilé šikany – Poplachový plán pro tzv. školní lynčování (Kolář, 2011)

A. První (alarmující) kroky pomoci

1. zvládnutí vlastního šoku – bleskový odhad závažnosti a formy šikany;
2. bezprostřední záchrana oběti, zastavení skupinového násilí.

B. Příprava podmínek pro vyšetřování

3. zalarmování pedagogů na poschodí a informování vedení školy;
4. zabránění domluvě na křivé skupinové výpovědi;
5. pokračující pomoc oběti (přivolání lékaře);
6. oznámení na policii, paralelně – navázání kontaktu se specialistou na šikanování, informace rodičům

C. Vyšetřování

7. rozhovor s obětí a informátory;
8. nalezení nejslabších článků nespolupracujících svědků;
9. individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky;
10. rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi agresory, není vhodné konfrontovat agresora (agresory) s obětí (oběťmi).

D. Léčba

11. metoda vnějšího nátlaku a změna konstelace skupiny.

(Komentář k jednotlivým krokům viz metodické doporučení nebo kniha Nová cesta k léčbě šikany - Kolář M. (2011). Nová cesta k léčbě šikany. Praha: Portál.)

Čl. 7.3

Nápravná opatření

(1) Škola má k dispozici pro zastavení násilí agresorů běžná, ale i mimořádná nápravná opatření. Uvedeme některá, která přicházejí při šikanování v úvahu:

- výchovná opatření (napomenutí a důtka třídního učitele, důtka ředitele školy; podmíněné vyloučení a vyloučení ze školy – nelze použít v případě žáka, který plní povinnou školní docházku);
- snížení známky z chování;
- převedení do jiné třídy, pracovní či výchovné skupiny (je třeba individuálně posoudit efektivitu tohoto opatření, aby nedošlo k přesunutí šikany do nového prostředí a podmínek);
- vyloučení ze školy při opakování násilí po rozhodnutí výchovné komise – nelze použít v případě žáka, který plní povinnou školní docházku;
- ředitel školy doporučí rodičům dobrovolné umístění dítěte do pobytového oddělení střediska výchovné péče, případně doporučí realizovat dobrovolný diagnostický pobyt žáka v diagnostickém ústavu;
- ředitel školy podá návrh orgánu sociálně-právní ochrany dítěte k zahájení práce s rodinou, případně k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření či ústavní výchovy s následným umístěním v diagnostickém ústavu;
- škola umožní agresorovi individuální výchovný plán.

(2) Doporučuje se dále pracovat s agresorem (vedení k náhledu na vlastní chování, motivy apod.) i s obětí šikany. V případě potřeby doporučit zákonnému zástupci péči dítěte v PPP, SVP nebo jiných odborníků – klinických psychologů, psychologů nebo psychiatrů, případně převedení do jiné třídy.

(3) Pro nápravu situace ve skupině je potřeba pracovat s celým třídním kolektivem. Je nezbytné vypořádat se i s traumaty těch, kteří přihlíželi, ale nezasáhli (mlčící většina či menšina) apod.

Čl. 7.4.

Spolupráce se specializovanými institucemi

(Jde o komponentu programu č. 12)

(1) Při předcházení případům šikany a při jejich řešení je důležitá spolupráce vedení školy nebo školského zařízení, školního metodika prevence, výchovného poradce, event. školního psychologa, školního speciálního pedagoga nebo zástupce školy

s dalšími institucemi a orgány zejména:

- v resortu školství – s PPP, SVP, speciálně pedagogickými centry (v případě integrovaných dětí na běžných školách);
- v resortu zdravotnictví – s pediatrií a odbornými lékaři, dětskými psychology, psychiatry a zařízeními, která poskytují odbornou poradenskou a terapeutickou péči, včetně individuální a rodinné terapie;
- v resortu sociální péče – s oddělením péče o rodinu a děti, s oddělením sociální prevence (možnost vstupovat do každého šetření, jednat s dalšími zainteresovanými stranami, s rodinou), případně s NNO specializujícími se na prevenci a řešení šikany.

(2) Dle vyhlášky č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění vyhlášky č. 116/2011 Sb. je při poskytování poradenských služeb (tj. také při intervenčních programech) nutné žáky, včetně jejich zákonných zástupců, předem informovat o charakteru poradenské služby. Využívá se tzv. informovaný souhlas (viz § 1 odst. 3 vyhlášky č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění vyhlášky č. 116/2011 Sb.)

Výstupem práce externí odborné instituce by měla být písemná zpráva s adekvátními informacemi (§ 1 odst. 5 vyhlášky č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění vyhlášky č. 116/2011 Sb.). Aby byly pro školu informace relevantní, doporučuje se před započítáním poradenských služeb dohodnout obsah a rozsah práce.

(3) Dojde-li k závažnějšímu případu šikanování nebo při podezření, že šikanování naplnilo skutkovou podstatu trestného činu (provinění), ředitel školy nebo školského zařízení oznámí tuto skutečnost Policii ČR.

(4) Ředitel školy oznámí orgánu sociálně-právní ochrany dítěte skutečnosti, které ohrožují bezpečí a zdraví žáka. Pokud žák spáchá trestný čin (provinění), popř. opakovaně páchá přestupky, ředitel školy zahájí spolupráci s orgány sociálně-právní ochrany dítěte bez zbytečného odkladu (viz § 6, 7 a 10 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů).

Čl. 8

Ochrana dětí před šikanou v předškolním vzdělávání

(1) Empirické zkušenosti potvrzují, že trápení se šikanou mají děti už v mateřské škole (dále jen „MŠ“). Vyskytují se tam prvky šikany a spíše zárodečná stadia tohoto destruktivního fenoménu. Nicméně skrytá a neléčená počáteční šikana působí i zde velké škody a trápení, které zasáhnou děti, rodiče i pedagogy.

(2) Minimální požadavky na ochranu dětí před šikanou platí i zde. Po odborném a bezpečném rozkrytí šikany pedagog zvolí vhodný způsob nápravy. Lze uvažovat podle situace o několika metodách, které je dobré společně kombinovat:

- a) Rozhovor s dítětem, které ubližuje. Využijeme opatření, která v MŠ fungují. Například srozumitelně sdělíme dítěti, že porušilo stanovená pravidla. Samozřejmě, jakmile je to možné oceníme jeho zlepšení.
- b) Zavedení ochranného režimu oběti. V počátku pro jistotu nastavíme přísnější dozor. V některých komplikovanějších případech oběť a útočníka v rámci možností od sebe oddělíme. Není vhodné konfrontovat agresora s obětí.
- c) Práce se skupinou. Využijeme preventivní program, v němž děti získávají žádoucí vzory chování a zároveň se mohou „dotknout“ pocitů toho, komu je ubližováno. Vhodné jsou činnosti podporující spolupráci, při nichž nejsou vítězové a poražení. Využít se dají rovněž pohádky či příběhy a jejich dramatizace.
- d) Rozhovor s rodiči dítěte – agresora. Mluvíme s nimi, až tehdy když je situace zmapovaná. Důležitá je maximální snaha získat je pro spolupráci. Nejbezpečnější je, když rozhovor provede pracovník MŠ. Rozhovor rodičů oběti s rodiči agresora je velmi rizikový.

III.

Kontrola škol ze strany České školní inspekce a zřizovatelů

Čl. 9

(1) V případech podezření nebo již prokazatelných projevů šikany, které nejsou bezodkladně a uspokojivě řešeny v pravomoci pedagogických pracovníků včetně školního metodika prevence či výchovného poradce, je zcela na místě obrátit se na ředitele příslušné školy nebo školského zařízení.

Pokud se však projevů nečinnost i ze strany ředitele a postup školy v řešení šikany je nedostatečný, je možné jednat v této záležitosti se zřizovatelem školy nebo podat stížnost na školu České školní inspekci (dále jen „ČŠI“). Stížnost podaná písemně, osobně nebo v elektronické podobě se přijímá na všech pracovištích ČŠI.

Stížnost je možné adresovat příslušnému inspektorátu ČŠI, samozřejmě lze podat stížnost i na ústředí tzn. na adresu: Fráni Šrámka 37, 150 21 Praha 5, resp. elektronicky na adresu posta@csicr.cz.

Při šetření zřizovatelem a ČŠI je potřeba, aby byl do týmu zařazen specialista na řešení šikany.

(2) V případě šikany, která má charakter trestné činnosti, škola informuje Policii ČR nebo státní zastupitelství.

(3) Současně v odůvodněných případech škola zajistí oběti šikanování pomoc psychologa, speciálního pedagoga (etopeda), popřípadě jiného specialisty.

IV.

Závěrečná ustanovení

Čl. 10

(1) Zrušuje se Metodický pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení, č. j. 24 246/2008-6.

(2) Tento pokyn nabývá účinnosti dnem jeho zveřejnění ve Věstníku Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy.

Příloha 2

Přímé a nepřímé varovné signály šikanování

Přímé varovné signály šikanování mohou být např.:

- posměšné poznámky na adresu žáka, pokořující přezdívka, nadávky, ponižování, hrubé žerty na jeho účet;
- kritika žáka, výtky na jeho adresu, zejména pronášené nepřátelským až nenávislným, nebo pohrdavým tónem;
- nátlak na žáka, aby dával věcné nebo peněžní dary šikanujícímu nebo za něj platil;
- příkazy, které žák dostává od jiných spolužáků, zejména pronášené panovačným tónem;
- skutečnost, že se žák podřizuje ponižujícím a panovačným příkazům spolužáků;
- nátlak na žáka k vykonávání nemorálních až trestných činů či k nucení spoluúčasti na nich;
- honění, strkání, šťouchání, rány, kopání, které třeba nejsou zvláště silné, ale je nápadné, že je oběť neoplácí;
- rvačky, v nichž jeden z účastníků je zřetelně slabší a snaží se uniknout;
- žák se snaží bránit cestou zvýšené agrese, podrážděnosti, odmítnutí učitelům apod.

Nepřímé varovné signály šikanování mohou být např.:

- žák je o přestávkách často osamocený, ostatní o něj nejeví zájem, nemá kamarády;
- při týmových sportech bývá jedinec volen do družstva mezi posledními;
- při přestávkách vyhledává blízkost učitelů;
- má-li žák promluvit před třídou, je nejistý, ustrašený;
- působí smutně, nešťastně, stísněně, mívá blízko k pláči;
- stává se uzavřeným;
- jeho školní prospěch se někdy náhle a nevysvětlitelně zhoršuje;
- jeho věci jsou poškozené nebo znečištěné, případně rozházené;
- zašpiněný nebo poškozený oděv;
- stále postrádá nějaké své věci;
- odmítá vysvětlit poškození a ztráty věcí nebo používá nepravděpodobné výmluvy;
- mění svoji pravidelnou cestu do školy a ze školy;
- začíná vyhledávat důvody pro absenci ve škole;
- odřeniny, modřiny, škrábance nebo řezné rány, které nedovede uspokojivě vysvětlit.

POZN: (Zejména je třeba věnovat pozornost mladším žákům nově zařazeným do třídy, neboť konflikty v době adaptace nových žáků nejsou vzácností!)

Rodiče žáků by si měli všimnout především těchto možných signálů šikanování:

- za dítětem nepřicházejí domů spolužáci nebo jiní kamarádi;
- dítě nemá kamaráda, s nímž by trávilo volný čas, s nímž by si telefonovalo apod.;
- dítě není zváno na návštěvu k jiným dětem;
- nechce jít ráno do školy (zvláště když dříve mělo dítě školu rádo). Dítě odkládá odchod z domova, případně je na něm možno pozorovat i strach;
- ztráta chuti k jídlu;
- dítě nechodí do školy a ze školy nejkratší cestou, případně střídá různé cesty, prosí o dovoz či odvoz autem;
- dítě chodí domů ze školy hladové (agresoři mu berou svačinu nebo peníze na svačinu);
- usíná s pláčem, má neklidný spánek, křičí ze snu, např. "Nechte mě!";
- dítě ztrácí zájem o učení a schopnost soustředit se na ně;
- dítě bývá doma smutné či apatické nebo se objevují výkyvy nálad;
- zmínky o možné sebevraždě;
- odmítá svěřit se s tím, co ho trápí;

- dítě žádá o peníze, přičemž udává nevěrohodné důvody (například opakovaně říká, že je ztratilo), případně doma krade peníze;
- dítě nápadně často hlásí ztrátu osobních věcí;
- dítě je neobvykle, nečekaně agresivní k sourozencům nebo jiným dětem, možná projevuje i zlobu vůči rodičům;
- dítě si stěžuje na neurčité bolesti břicha nebo hlavy, možná ráno zvrací, snaží se zůstat doma;
- své zdravotní obtíže může přehánět, případně i simulovat (manipulace s teploměrem apod.);
- dítě se vyhýbá docházce do školy;
- dítě se zdržuje doma více, než mělo ve zvyku

Příloha 3

Zkrácený popis stadií šikanování (Kolář, 2011)

Školní šikanování je nemoc skupinové demokracie a má svůj zákonitý vnitřní vývoj.

První stadium se v podstatě odehrává v jakékoliv skupině. Všude je někdo neoblíbený nebo nevlivný, na jehož úkor je se dělají „legrácky“. Pak to ale jde dál, skupina si najde jakéhosi „otloukánka“. Třetí stadium je už klíčové, kdy se vydělí jádro útočníků a systematicky začne šikanovat nejvhodnější oběti. Do této chvíle lze věci jasně řešit. Následně ale dojde k bodu zlomu, kdy se šikanování stane nepsaným zákonem i pro opravdu slušné děti a celá skupina se stává krutou. V pátém stadiu – totalitě – se stane šikanování skupinovým programem.

První stadium: Zrod ostrakismu

Jde o mírné, převážně psychické formy násilí, kdy se okrajový člen skupiny necítí dobře. Je neoblíben a není uznáván. Ostatní ho více či méně odmítají, nebaví se s ním, pomlouvají ho, spřádají proti němu intriky, dělají na jeho účet „drobné“ legrácky apod. Tato situace je již zárodečnou podobou šikanování a obsahuje riziko dalšího negativního vývoje.

Druhé stadium: Fyzická agrese a přitvrzování manipulace

V zátěžových situacích (což může být i školou vytvářené konkurenční prostředí), kdy ve skupině stoupá napětí, začnou ostrakizovaní žáci sloužit jako hromosvod. Spolužáci si na nich odreagovávají nepříjemné pocity například z očekávané těžké písemné práce, z konfliktu s učitelem nebo prostě jen z toho, že chození do školy je obtěžuje. Manipulace se přitvrzuje a objevuje se zprvu ponejvíce subtilní fyzická agrese. Stupňování agrese může být dáno také neřešením předchozí situace ...

Třetí stadium (klíčový moment): Vytvoření jádra

Vytváří se skupina agresorů, úderné jádro. Tito širitelé „viru“ začnou spolupracovat a systematicky, nikoliv již pouze náhodně, šikanovat nejvhodnější oběti. V počátku se stávají jejich oběťmi ti, kteří jsou už osvědčeným objektem ostrakizování. Třída ví, o koho jde. Jde o žáky, kteří jsou v hierarchii nejnižší, tedy ti „slabí“. Svým způsobem platí „raději on, než já“.

Čtvrté stadium: Většina přijímá normy

Normy agresorů jsou přijaty většinou a stanou se nepsaným zákonem. V této době získává neformální tlak ke konformitě novou dynamiku a málokdo se mu dokáže postavit. Platí „Bud' jsi s námi, nebo proti nám.“ U členů „virem“ přemožené skupiny dochází k vytvoření jakési alternativní identity, která je zcela poplatná vůdcům. I mírní a ukáznění žáci se začnou chovat krutě – aktivně se účastní týrání spolužáka a prožívají při tom uspokojení.

Páté stadium: Totalita neboli dokonalá šikana

Násilí jako normu přijímají všichni členové třídy. Šikanování se stává skupinovým programem. Obrazně řečeno nastává éra „vykořisťování“. Žáci jsou rozděleni na dvě sorty lidí, které jsem pro přehlednost označil jako „otrokáře“ a „otroky“. Jedni mají všechna práva, ti druzí nemají práva žádná. Ve čtvrtém a pátém stadiu hrozí reálné riziko prorůstání parastruktury šikany do oficiální školní struktury. Stává se to v případech, kdy iniciátor šikanování je sociometrickou hvězdou. Je žákem s výborným prospěchem, má kultivované chování a ochotně pomáhá pedagogovi plnit jeho úkoly.

Příloha 4

NÁVYKOVÉ LÁTKY

Zakázána je výroba, distribuce, přechovávání, šíření i propagace omamných a psychotropních látek, a to bez ohledu na věk žáka a prostředí, ve kterém by k tomu docházelo. Zakázáno je rovněž navádění k užívání těchto látek.

(1) Školním řádem škola stanoví zákaz užívání návykových látek (dále jen NL) a jejich distribuci a přechovávání. Současně stanoví zákaz vstupu do školy pod jejich vlivem. Školním řádem stanoví rovněž sankci za porušení zákazu.

(2) Ten, kdo se hodnověrným způsobem dozví, že jiný připravuje nebo páchá trestný čin nedovolené výroby a držení NL a jedů podle § 187 a § 188 trestního zákona a spáchání nebo dokončení takového trestného činu nepřekazí, se sám vystavuje trestnímu stíhání. Překazít takový čin lze tím, že ho včas oznámí orgánům Policie ČR nebo státnímu zástupci.

Konzumace NL ve škole

(1) V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci NL v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí školou pořádaných, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit.

(2) Návykovou látku je třeba žákovi odebrat a zajistit ji, aby nemohl v konzumaci pokračovat. O události se sepiše stručný záznam s vyjádřením žáka, včetně toho, zda byly provedeny orientační testy na NL, případně další vyšetření, a s jakým výsledkem, viz níže bod 14). Tento záznam založí školní metodik prevence do své agendy a vyrozumí vedení školy.

(3) Podle závažnosti momentálního stavu žáka, případně dalších okolností, pedagogický pracovník posoudí, jestli mu nehrozí nějaké nebezpečí.

(4) V případě, kdy je žák pod vlivem NL do té míry, že je ohrožen na zdraví a životě, zajistí škola nezbytnou pomoc a péči a volá lékařskou službu první pomoci.

(5) Jestliže akutní nebezpečí nehrozí, postupuje pedagogický pracovník podle školního řádu školy. Především ihned zajistí vyjádření žáka a vyrozumí vedení školy.

(6) V případě, že žák není schopen pokračovat ve vyučování, vyrozumí škola ihned zákonného zástupce nezletilého žáka, popř. rodiče nebo jinou blízkou osobu zletilého studenta, a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl,

24 protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole. Vyrozumění škola učiní i v případě, kdy žák způsobilý k pobytu ve škole je.

(7) V případě, že žák není schopný dbát pokynů zaměstnanců školy, vyrozumí škola ihned zákonného zástupce nezletilého žáka, popř. rodiče nebo jinou blízkou osobu zletilého žáka, a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole.

(8) Jestliže není zákonný zástupce dostupný, vyrozumí škola orgán sociálně právní ochrany a vyčká jeho pokynů. Škola může od orgánu sociálněprávní ochrany obce vyžadovat pomoc.

(9) Zákonnému zástupci ohlásí škola skutečnost, že nezletilý žák konzumoval NL ve škole i v případě, kdy je žák schopen výuky (dbát pokynů pracovníků školy). Zákonný zástupce má právo se písemně vyjádřit k této skutečnosti a postupu školy.

(10) Současně splní oznamovací povinnost k orgánu sociálně-právní ochrany dítěte. Oznamovacím místem je příslušný odbor obce s rozšířenou působností podle místa bydliště dítěte.

(11) V případě uživatele zájmu nebo zájmu jeho zákonných zástupců, poskytne škola informace o možnostech odborné pomoci při řešení takové situace.

(12) Z konzumace NL ve škole je třeba vyvodit opatření stanovené školním řádem. Nicméně je nutné rozlišovat distributora od uživatele. Uživatel je rizikový pouze sobě, distributor může ohrozit okolí. Distribuce je trestným činem, užívání NL je porušením školního řádu.

(13) Prokázané navádění jiných žáků k užívání návykových látek je považováno rovněž za rizikové a protiprávní jednání.

(14) V případě podezření na intoxikaci žáka může ve výjimečných

indikovaných případech pedagogický pracovník provést orientační test na přítomnost NL (zkouška ze slin), ale pouze na základě předem získaného souhlasu zákonného zástupce nezletilého žáka nebo souhlasu zletilého studenta s orientačním testováním žáka na přítomnost NL. Pokud je výsledek testu pozitivní, postupuje pedagogický pracovník obdobným postupem jako je uvedeno od bodu 3. O události sepíše pedagogický pracovník stručný záznam s vyjádřením žáka (více viz níže Příloha). Test plně hradí rodič nebo zákonný zástupce. Obdobný postup zvolí pedagogický pracovník i v případě příchodu žáka do školy pod vlivem NL, resp. kdy nelze prokázat, že se žák intoxikoval ve škole.

Distribuce NL ve škole

- (1) Distribuce NL je v České republice považována za protiprávní jednání. Je proto zakázána a může být kvalifikována jako trestný čin. Množství, které žák distribuuje, není nijak rozhodující.
- (2) Přechovávání NL je také vždy protiprávním jednáním. Množství, které u sebe žák v danou chvíli má, je rozhodující pro to, aby toto protiprávní jednání bylo blíže specifikováno buď jako přešůpek nebo v případě množství většího než malého jako trestný čin (provinění v případě nezletilého žáka) - ale toto množství nemusí mít žádný vliv na kázeňský postih, který je stanovený školním řádem.
- (3) Jestliže má pracovník školy důvodné podezření, že ve škole došlo k distribuci NL, musí o této skutečnosti škola vždy vyrozumět místně příslušné oddělení Policie ČR, protože se jedná o podezření ze spáchání trestného činu.
- (4) Jestliže se tohoto jednání dopustila osoba mladší 18 let nebo bylo namířeno proti osobě mladší 18 let, vyrozumí škola také zákonného zástupce a orgán sociálně-právní ochrany obce s rozšířenou působností.
- (5) Pokud v rámci tohoto podezření zajistí pracovníci školy nějakou látku, postupují způsobem popsáným níže.

Nález NL ve škole

A. V případě, kdy pracovníci školy naleznou v prostorách školy látku, kterou považují za omamnou nebo psychotropní, postupují takto:

- (1) Látku nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
- (2) O nálezů ihned uvědomí vedení školy spolu s písemným záznamem
- (3) O nálezů vyrozumí Policii ČR, která provede identifikaci a zajištění podezřelé látky.
- (4) V případě časové překážky na straně Policie se z praktických důvodů doporučuje za přítomnosti dalšího pracovníka školy s použitím gumových/latexových rukavic vložit látku do obálky, napsat datum, čas a místo nálezů. Obálku přelepit, přelep opatřit razítkem školy a svým podpisem a uschovat do školního trezoru. Zajištěnou látku následně předat Policii ČR.

B. V případě, kdy pracovníci školy zadrží u některého žáka látku, kterou považují za omamnou nebo psychotropní, postupují takto:

- (1) Zabavenou látku nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
- (2) O nálezů ihned uvědomí vedení školy.
- (3) O nálezů sepíše stručný záznam s vyjádřením žáka, u kterého byla látka nalezena, datum, místo a čas nálezů a jméno žáka. Zápis podepíše i žák, u kterého byla látka nalezena (nebo který látku odevzdal). V případě, že podepsat odmítá, uvede pracovník tuto skutečnost do zápisu. Zápisu a rozhovoru se žákem je přítomen/na ředitel/ka školy nebo její/jeho zástupce.
- (4) O nálezů vyrozumí Policii ČR, která provede identifikaci a zajištění podezřelé látky a informuje zákonného zástupce nezletilého žáka.
- (5) V případě, že je látka nalezena u žáka, který se jí intoxikoval, předají látku zajištěnou výše uvedeným postupem, přivolanému lékaři, který se dostaví v případě, že to vyžaduje zdravotní stav žáka. Může to usnadnit léčbu, neboť u řady NL jsou známy protilátky, které odstraní nebo zmírní akutní účinek NL. Další postup nutný k identifikaci látky pak zajistí Policie ČR.

C. V případě, kdy pracovníci školy mají důvodné podezření, že **některý z žáků má NL u sebe**, postupují takto:

- (1) Jedná se o důvodné podezření ze spáchání trestného činu, resp. provinění v případě nezletilých osob, nebo přestupku, a proto řešení této situace spadá do kompetence Policie ČR.
- (2) Bezodkladně vyrozumí Policii ČR, zkonzultují s ní další postup a informují zákonného zástupce nezletilého žáka.
- (3) Žáka je nutné mít do příjezdu Policie ČR izolovaného od ostatních žáků, ale zásadně pod dohledem. U žáka v žádném případě neprovádějí osobní prohlídku nebo prohlídku jeho věci.

Příloha 5

Dotazník MŠMT ČR

Účelem dotazníku je zjištění stávajícího stavu s cílem nastavení realizace Minimálního preventivního programu (dále jen MPP) v kontextu platné legislativy v zařízeních v souladu se závěry zprávy České školní inspekce ČR.

- 1) **Máte zpracovaný MPP?**
VÚ, DDŠ, ZŠ, SŠ a ŠJ Hostouň má zpracovaný Minimální preventivní program (dále jen MPP).
- 2) **Kdo jej zpracovává?**
MPP zpracovává metodik prevence VÚ, DDŠ, ZŠ, SŠ a ŠJ Hostouň.
- 3) **Ve spolupráci s kým?**
Na zpracování MPP se dále podílí etoped zařízení, výchovný poradce a ředitel zařízení.
- 4) **Jak často je dokument aktualizován?**
MPP VÚ, DDŠ, ZŠ, SŠ a ŠJ Hostouň je aktualizován jedenkrát ročně.
- 5) **Z čeho vychází navrhované postupy a strategie v něm uvedené?**
Postupy a strategie MPP vychází z:
 - Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních *č.j. 21291/2010-28*,
 - Národní strategie protidrogové politiky na období 2010-2018 - Strategie schválená usnesením vlády č. 340 ze dne 10. května 2010,
 - ze zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů,
 - ze zákona č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek,
 - vyhlášky 72/2005 o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních,
 - koncepce státní politiky pro oblast dětí a mládeže, která:
 - a) vymezuje aktuální terminologii, která je v souladu s terminologií v zemích EU a začlenění prevence do školního vzdělávacího programu a školního řádu,
 - b) popisuje jednotlivé instituce v systému prevence a úlohu pedagogického pracovníka,
 - c) definuje Preventivní program (u subjektů, které žádají o dotaci), doporučuje postupy škol a školských zařízení (dále jen „školy“) při výskytu vybraných rizikových forem chování dětí a mládeže.
 - ze Zákona č. 109/2002 Sb. o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů.
- 6) **Realizujete prevenci ve škole (zařízení) ve spolupráci s nějakým externím subjektem? Jakým?**
Prevence je ze strany VÚ, DDŠ, ZŠ, SŠ a ŠJ Hostouň realizována ve spolupráci s Policií ČR, složkami Integrovaného záchranného systému ČR, Městským úřadem Hostouň a místními sportovními kluby.
- 7) **Čerpali jste někdy dotaci na prevenci z dotačních prostředků MŠMT? Pokud ano, kdy a v jaké výši.**
Ze strany VÚ, DDŠ, ZŠ, SŠ a ŠJ Hostouň nebyla na realizaci prevence doposud nikdy čerpána dotace z dotačních prostředků MŠMT ČR.
- 8) **Vyhodnocujete plnění MPP?**
Plnění MPP VÚ, DDŠ, ZŠ, SŠ a ŠJ Hostouň je vyhodnocováno každoročně.
- 9) **Spolupracujete s metodikem prevence v místně příslušné pedagogicko-psychologické poradně?**
V rámci MPP je rovněž uskutečňována spolupráce s metodikem Pedagogicko-psychologické poradny Plzeň, pracoviště Domažlice.
- 10) **Zabýváte se také selektivní a indikovanou primární prevencí?**
MPP VÚ, DDŠ, ZŠ, SŠ a ŠJ Hostouň se zabývá také selektivní primární prevencí, která se zaměřuje na rizikové skupiny, u nichž je rizikové chování podmíněno biologickými, sociálními, psychologickými,

environmentálními faktory a indikovanou primární prevencí zaměřenou na skupiny, kde je značné riziko výskytu rizikového jevu či rizikového chování.

11) Jaké jsou nejčastější formy rizikového chování ve vašem zařízení?

Mezi nejčastější formy rizikového chování ve VÚ, DDŠ, ZŠ, SŠ a ŠJ Hostouň patří agresivita a závislosti na drogách.

12) Využíváte elektronický systém pro výkaznictví aktivit primární prevence?

Ze strany VÚ, DDŠ, ZŠ, SŠ a ŠJ Hostouň není pro výkaznictví aktivit primární prevence využíván žádný elektronický systém.

13) Jakou kvalifikaci má váš školní metodik prevence?

Školní metodik prevence je vysokoškolsky vzdělaný speciální pedagog.